

Bến Tre

ĐƯA NGƯỜI NÔNG DÂN THÀNH CHỦ THỂ CHÍNH PHÁT TRIỂN DU LỊCH NÔNG NGHIỆP

Hương vị quê hương. Ảnh: Trương Minh Nhựt

PHAN THỊ NGÂN*
THS. DƯƠNG THANH TÙNG*

MƯỜI NĂM TRỞ LẠI ĐÂY, DU LỊCH BẾN TRE ĐÓNG GÓP NGÀY CÀNG NHIỀU VÀO SỰ PHÁT TRIỂN KINH TẾ - XÃ HỘI CỦA ĐỊA PHƯƠNG. TRONG ĐÓ, CÓ SỰ ĐÓNG GÓP HIỆU QUẢ CỦA LỰC LƯỢNG NÔNG DÂN TRONG HOẠT ĐỘNG DU LỊCH NÔNG NGHIỆP THÔNG QUA CÁC LOẠI HÌNH DU LỊCH SINH THÁI, TRẢI NGHIỆM RỪNG NGẬP MẶN, KHÁM PHÁ LÀNG NGHỀ VÀ VĂN HÓA BẢN ĐỊA, DU LỊCH GẮN VỚI ĐỜI SỐNG CỦA CƯ DÂN VÙNG BIỂN... NGHỊ QUYẾT ĐẠI HỘI ĐẢNG BỘ TỈNH BẾN TRE LẦN THỨ X, NHIỆM KỲ 2020 - 2025 CŨNG ĐÃ XÁC ĐỊNH: “ĐẨY MẠNH PHÁT TRIỂN NÔNG NGHIỆP THEO HƯỚNG BỀN VỮNG, TẬP TRUNG HAI MŨI NHỌN LÀ KINH TẾ VƯỜN VÀ KINH TẾ BIỂN”.

Đưa du lịch nông nghiệp thành sản phẩm chủ đạo

Chương trình hành động số 22CTr/TU của Tỉnh ủy Bến Tre về thực hiện Nghị quyết số 08-NQ/TW của Bộ Chính trị về phát triển du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn đã nêu rõ: “Phát triển mạnh du lịch Bến Tre gắn với xuất khẩu hàng nông sản tại chỗ trong điều kiện hội nhập kinh tế quốc tế ngày càng sâu rộng”. Chương trình hành động cũng nêu rõ mục tiêu: “Phát triển đa dạng các loại hình du lịch xứ dừa dựa vào tiềm năng về tự nhiên, văn hóa và con người. Phấn đấu đến năm 2030, đưa du lịch trở thành ngành kinh tế mũi nhọn, với giá trị tăng thêm của ngành Du lịch chiếm 8 - 10%/GRDP của tỉnh.

Thực hiện Chương trình hành động 22CTr/TU, đến thời điểm hiện tại Bến Tre đã có 47 điểm du lịch đạt chuẩn phục vụ khách, trong đó chủ yếu là các sản phẩm du lịch thương ngoạn, trải nghiệm cảnh quan sông nước, vườn cây ăn trái, vườn hoa, cây kiểng... Hầu hết các địa phương trên toàn tỉnh đang có những mô hình phát triển tốt, như: vùng trái cây Sơn Định,

Phú Phụng, Vĩnh Thành (huyện Chợ Lách); các xã ven sông Tiền: Tân Thạch, Tân Phú (huyện Châu Thành); các mô hình phát triển du lịch nông nghiệp công nghệ cao tại thành phố Bến Tre... Ngoài ra, còn có một số mô hình phát triển du lịch nông nghiệp như tại Nông trại sinh thái Sân chim Vàm Hồ (xã Tân Mỹ, huyện Ba Tri); Khu du lịch Phú An Khang (xã Bình Phú, thành phố Bến Tre); Điểm du lịch sinh thái Bảy Thảo (xã Vĩnh Thành, huyện Chợ Lách); Khu du lịch Cocoland Homestay (xã Thành Triệu, huyện Châu Thành)....

Tham gia phát triển du lịch trên nền tảng sản xuất nông nghiệp còn phải kể đến đến vai trò của các hợp tác xã (HTX) nông nghiệp trên địa bàn tỉnh như: HTX Nông nghiệp Định Thủy (huyện Mỏ Cày Nam), HTX Thạnh Phong (huyện Thạnh Phú), HTX Du lịch nông nghiệp Bến Tre (thành phố Bến Tre), HTX Bưởi da xanh Giồng Trôm (huyện Giồng Trôm)... Trong đó, lực lượng nông dân luôn đóng vai trò là chủ thể chính, mang lại hiệu quả kinh tế ruộng - vườn rất cao, giải quyết công ăn việc làm, đóng góp vào sự phát triển kinh tế - xã hội của địa phương.

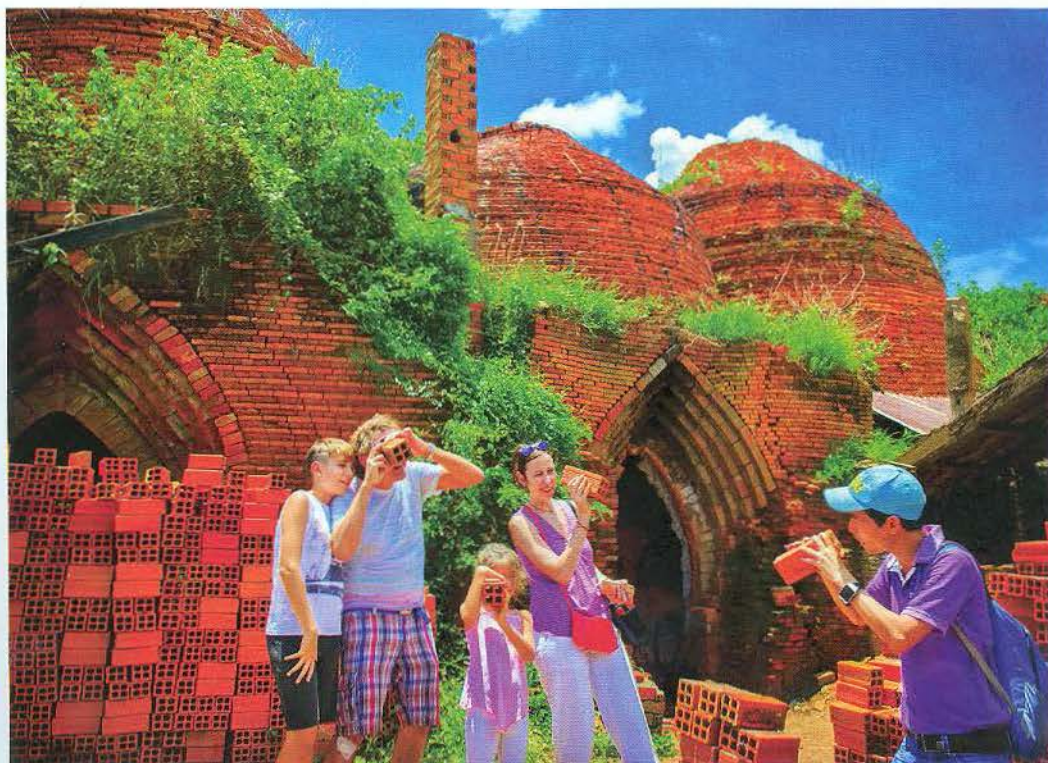
Khám phá đặc sản xứ dừa Bến Tre. Ảnh: Huỳnh Mỹ Thuận

→ Về chính sách hỗ trợ nông dân tham gia phát triển du lịch nông nghiệp, HĐND tỉnh Bến Tre đã ban hành Nghị quyết số 12/2019-NQ/HĐND ngày 3/7/2019 quy định một số chính sách hỗ trợ kinh phí, khuyến khích phát triển du lịch cộng đồng trên địa bàn tỉnh Bến Tre. Bên cạnh đó, nhiều hội thảo, chương trình khảo sát, điều tra, điền dã, hội nghị bàn về người nông dân làm du lịch trên địa bàn tỉnh cũng đã được tổ chức. Song song đó, người nông dân cũng được tham gia tập huấn nhiều lớp nghiệp vụ, bổ sung kiến thức để làm du lịch. Số liệu của Sở Văn hóa, Thể thao và Du lịch Bến Tre cho thấy, toàn tỉnh hiện có trên 5.500 lao động trong ngành Du lịch, trong đó lao động qua đào tạo chiếm 62%.

Từ các mô hình nêu trên có thể thấy lực lượng nông dân đóng vai trò chính - là chủ thể trong các hoạt động và tạo được hiệu quả trong phát triển kinh tế du lịch nói riêng và kinh tế - xã hội nói chung.

Du khách quốc tế tìm hiểu nghề dệt chiếu ở Bến Tre. Ảnh: Nguyễn Thị Thủy Hằng

Khám phá làng nghề làm gạch ở Bến Tre. Ảnh: Trương Minh Nhựt

Những thách thức đặt ra

Dù xác định người nông dân là chủ thể chính trong các hoạt động của mô hình du lịch nông nghiệp nhưng thực tế trong mối quan hệ giữa các bên liên quan: nhà nông - nhà khoa học (phát triển cây trái, nuôi trồng thủy sản) - nhà doanh nghiệp - nhà quản lý thì mất xích yếu nhất vẫn là vai trò của người nông dân. Mặc dù đã tham gia vào một số sự kiện liên kết, hợp tác trong phát triển du lịch, nhìn chung người nông dân vẫn đang phụ thuộc vào các công ty lữ hành/nhà tổ chức du lịch, doanh nghiệp tiêu thụ nông sản, vật nuôi... đến từ các thành phố Hồ Chí Minh, Đà Nẵng, Hà Nội... trong việc đưa khách du lịch đến cũng như thu mua nông sản.

Mặt khác, các cơ quan quản lý chưa có nhiều cơ chế - chính sách, vốn, các công cụ - kỹ năng để hỗ trợ người nông dân phát triển du lịch nông nghiệp, nhất là trong công tác quảng bá, xúc tiến, giới thiệu điểm đến. Mặc dù, nhận thức về vị trí, vai trò của phát triển kinh tế du lịch trong sự phát triển kinh tế - xã hội của Bến Tre đã được nâng lên nhưng vẫn chưa đồng bộ, thiếu tính toàn diện. Một số tổ chức, cá nhân kinh doanh du lịch chưa chấp hành các quy định của pháp luật trong quá trình hoạt động kinh doanh. Trong đó, có một bộ phận người dân vẫn còn mang nặng suy nghĩ "thích gì, làm đó", chưa tìm hiểu kỹ các quy định của pháp luật trong hoạt động kinh doanh du lịch.

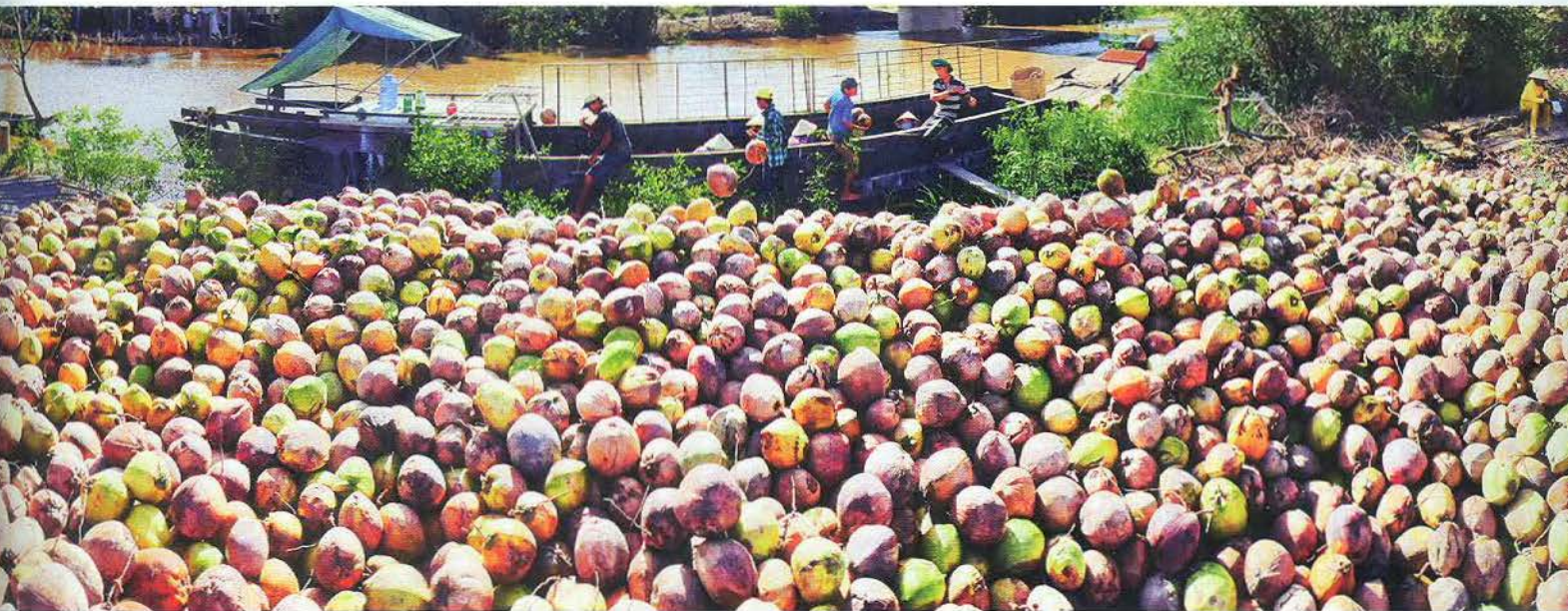
Hiện nay, đa phần các cơ sở làm du lịch nông nghiệp đang tận dụng những vườn cây trái có sẵn để cho khách sử dụng mà chưa có định hướng từ thị trường/khách hàng. Đồng thời, việc chỉ có thể đến trải nghiệm các vườn cây/hoa/trái mà thiếu các dịch vụ bổ sung cũng nhàm chán, đơn điệu. Cách thức tổ chức triển khai này dẫn tới hiệu quả chưa cao, thiếu tính bền vững.

Nông dân làm du lịch còn gặp nhiều khó khăn, thách thức, biểu hiện ở cách thức ứng xử - giao tiếp chưa chuyên nghiệp, chưa giới thiệu được nét đẹp về truyền thống, văn hóa, phong tục - tập quán của người địa phương tới du khách, chưa có nhiều người tham gia làm du lịch... Ví dụ điển hình, tại huyện Châu Thành, lao động trong ngành Du lịch còn rất hạn chế, chỉ chiếm 1,8% trong tổng số lao động của huyện.

Một vấn đề khác cũng cần phải quan tâm đó là nông dân làm du lịch nhưng chưa giữ gìn môi trường, biểu hiện rõ nhất là sử dụng quá nhiều túi ni long, chưa có giải pháp kỹ thuật xử lý rác thải và nước thải từ hoạt động du lịch cũng như trong sản xuất nông nghiệp.

Nâng cao vai trò người nông dân trong phát triển du lịch nông nghiệp

Để tạo ra các sản phẩm đặc thù, khác biệt với các tỉnh lân cận trong khu vực ĐBSCL,

Vào vụ thu hoạch dừa. Ảnh: Hà Tân Phát

đáp ứng nhu cầu ngày càng cao của du khách, Bến Tre cần đưa ra các giải pháp nhằm xác lập vai trò và nâng cao hiệu quả của lực lượng nông dân khi tham gia phát triển du lịch nông nghiệp. Trong đó, cần tiếp tục nâng cao nhận thức về vai

trò của người nông dân trong hoạt động du lịch nông nghiệp nói riêng và phát triển nông nghiệp, du lịch nói chung. Cần xác định rõ trách nhiệm trong công tác chỉ đạo, điều hành tại địa phương về phát triển loại hình du lịch nông nghiệp mà người nông dân đang triển khai. Có như vậy mới đảm bảo được sự vận hành trôi chảy, kịp thời giải quyết những vướng mắc, tránh sự tắc nghẽn.

Các cơ chế - chính sách đầu tư, hỗ trợ cho người nông dân làm du lịch nông nghiệp cần được ban hành kịp thời; xác lập vai trò - vị trí của lực lượng nông dân tại từng xã/phường/thị trấn cụ thể trong các mô hình. Từ đó, để lực lượng nông dân tham gia làm du lịch nông nghiệp theo lộ trình nhất định, tránh tình trạng phát triển ồ ạt, dẫn tới không thể kiểm soát hoặc tình trạng “thích gì làm đó”, “bỏ cuộc giữa chừng”, dẫn tới sản xuất không ổn định, làm du lịch không hiệu quả, ảnh hưởng đến việc phát triển kinh tế - xã hội tại địa phương.

Thường xuyên tổ chức các lớp tập huấn về cơ chế chính sách, luật pháp, quy định của Nhà nước về phát triển nông nghiệp và du lịch cho những hộ, cơ sở làm du lịch trên địa bàn. Đặc biệt, luôn cập nhật tình hình, diễn biến của sự phát triển du lịch trên địa bàn tỉnh/khu vực/quốc gia và những mô hình phát triển du lịch tương đồng để người dân nắm bắt, có hướng điều chỉnh/cải tiến kịp thời, phù hợp với nhu cầu của khách hàng/thị trường, hướng đến phát triển bền vững.

Bến Tre đang triển khai xây dựng Làng văn hóa Chợ Lách tại các ấp: Vĩnh Nam (xã Vĩnh Thành), Đông Kinh (xã Vĩnh Hòa), Lân Đông (xã Phú Sơn) và An Hòa (xã Long Thới) nhằm hướng đến mục tiêu kiến tạo điểm đến du lịch có tính hấp dẫn và cạnh tranh cao trong khu vực và quốc gia. Đồng thời, giới thiệu rõ nét không gian văn hóa Chợ Lách đến với du khách trong và ngoài nước.

Có những quy định chặt chẽ hơn và tổ chức thực hiện, xử lý nghiêm những trường sử dụng hóa chất quá liều lượng, hành vi gian dối, “chặt chém” du khách, ứng xử thiếu văn hóa - không phù hợp với thuần phong, mỹ tục. Mặt khác, thường xuyên tuyên truyền, vận động để người nông dân có ý thức bảo vệ môi trường tại gia đình, cơ sở, địa điểm phát triển du lịch nông nghiệp.

Trong mối quan hệ nhà nông - nhà khoa học - nhà doanh nghiệp - nhà quản lý cần tích cực tham gia cùng nông dân để xây dựng các mô hình sản xuất nông nghiệp cũng như mô hình phát triển du lịch nông nghiệp phù hợp. Từ đó, có định hướng đầu tư bài bản, đúng hướng, phù hợp với tình hình thực tế tại địa phương, xu thế phát triển của du lịch nông nghiệp trong tỉnh, cũng như khu vực ĐBSCL và định hướng phát triển du lịch nông thôn của Việt Nam trong bối cảnh hội nhập quốc tế. Trong đó cần giúp người nông dân thấy được lợi ích khi tham gia thực hiện các mô hình du lịch nông nghiệp.

Vấn đề quan trọng là phải xác lập vị trí - vai trò của người nông dân trong các quá trình, hoạt động du lịch nông nghiệp. Nông dân chính là chủ thể chính: vừa tham gia trực tiếp vào các hoạt động sản xuất nông nghiệp, phát triển du lịch, vừa hưởng lợi trực tiếp từ chính những mô hình này. Nếu người dân hưởng ứng, đồng thuận tham gia thì du lịch nông nghiệp Bến Tre sẽ thực sự phát triển bền vững. ■

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. HĐND tỉnh Bến Tre. Báo cáo tình hình thực hiện Nghị quyết Hội đồng nhân dân về phát triển Kinh tế - Văn hóa xã hội năm 2019 và nhiệm vụ, giải pháp năm 2020. (2020).
2. Sở Văn hoá - Thể Thao và Du lịch thị Bến Tre. Báo cáo tình hình hoạt động du lịch năm 2019 và phương hướng nhiệm vụ năm 2020. (2019).
3. Viện Nghiên cứu phát triển Du lịch, Cẩm nang Du lịch nông thôn, 2014.

*Trường Đại học Nguyễn Tất Thành